

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ
І ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ ВЧЕНИХ**

**Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2020**

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту педагогіки і психології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 8 від 22 травня 2020 року)*

За загальною редакцією – професора Т. О. ОЛЕФІРЕНКА

Редакційна колегія:

- В. І. Бондар* – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. Д. Максименко – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор;
О. В. Бернацька – кандидат педагогічних наук, доцент;
І. М. Євченко – кандидат психологічних наук, доцент;
І. О. Лапченко – кандидат психологічних наук, доцент;
І. О. Луценко – доктор педагогічних наук, професор;
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор;
М. М. Марусинець – доктор педагогічних (кандидат психологічних) наук, професор;
О. В. Матвієнко – доктор педагогічних наук, професор;
О. Я. Митник – доктор педагогічних наук, професор;
І. М. Овдієнко – кандидат психологічних наук, доцент
Т. О. Олефіренко – кандидат педагогічних наук, професор;
Ю. О. Приходько – доктор психологічних наук, професор;
Л. В. Савенкова – кандидат педагогічних наук, доцент;
М. С. Севастюк – кандидат педагогічних наук, доцент;
Г. В. Семеренко – кандидат філологічних наук, професор;
С. В. Страшко – кандидат біологічних наук, професор;
О. Л. Шевнюк – доктор педагогічних наук, професор;
І. М. Шапошнікова – кандидат педагогічних наук, професор;
Г. Г. Цветкова – доктор педагогічних наук, професор.

**А 43 ПСИХОЛОГІЧНИЙ І ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС: НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ВЧЕНИХ :** збірник матеріалів конференції / за заг. ред. проф.
Т. О. Олефіренка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020.
– 344 с.

До збірника ввійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “*Актуальні проблеми психології розвитку особистості*”, у яких науковці розглядають актуальні питання теорії, методології й практики психології розвитку особистості в умовах соціальних та інформаційних змін.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 159.923: 316.612:37.015.311(06)

- © Автори статей, 2020
- © Редакційна колегія, 2020
- © Вид-во Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2020

Л. М. Новикова, досліджуючи емоційний інтелект, робить висновок, що з розширенням пізнавальної діяльності й розвитком когнітивних функцій психіки змінюється зміст емоційної сфери індивіда. Емоційне становлення є процесом ускладнення емоційних проявів: від задоволення або незадоволення до глибоких почуттів співчуття, емпатії. Емоційний розвиток розглядається вченою як закономірний процес утворення певних, на кожному етапі онтогенезу, емоційних новоутворень [11, с. 85].

Висновки. Отже, нами проаналізовано поняття “емоційний інтелект” й особливості його розвитку в онтогенезі.

Використана література:

1. Айзенк Г. Ю. Интеллект: новый взгляд. *Вопросы психологии*. 1995. № 1. С. 111-131.
2. Андреева И. М. Про історію розвитку поняття “Емоційний інтелект”. *Питання психології*. 2008. № 5. С. 83-85.
3. Бреслав Г. М. Эмоциональные процессы : учебное пособие. Рига : ЛГУ им. П. Стучки, 1984. 370 с.
4. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей. Москва : Академический проект, 2004. 232 с.
5. Вайсбах Х. Эмоциональный интеллект. Москва : Лик Пресс, 1998. 247 с.
6. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект: почему он может значить больше, чем IQ. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2013. 560 с.
7. Лафренье П. Эмоциональное развитие детей и подростков. Санкт-Петербург : Прайм – Еврознак, 2004. 256 с.
8. Лемберг Б. Эмоциональный интеллект: как разум общается с чувствами. Санкт-Петербург : Вектор, 2013. 62 с.
9. Островская А. Е. Эмоциональный интеллект. Бюджетный учет. 2010. № 12 (72). С. 71-75.
10. Манойлова М. А. Развитие эмоционального интеллекта будущих педагогов. Псков : ПГПИ, 2004. 60 с.
11. Новикова Л. М. Эмоциональный интеллект и его развитие у детей. Открытый урок. 2015. URL: <http://festival.1september.ru/articles/211278/>.
12. Gardner H. Multiple intelligences. New York: Basic Books, 1993.
13. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Models of Emotional Intelligence. Handbook of Intelligence. Ed. by R. Stenberg. Cambridge University Press, 2000. P. 396-420.

УДК 373.2.016:75]:159.955

Войтюк І. В.

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НЕТРАДИЦІЙНОЇ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день є вельми актуальним науково обґрунтована корекція мислення дитини з інтелектуальними порушеннями, психолого-педагогічний супровід її розвитку забезпечує підґрунтя створення передумов і навчальної діяльності, і успішної соціалізації дошкільників та виводить на перший план

потребу кардинально нового ставлення та підтримки такої дитини на етапі дошкільного дитинства у системі дошкільного виховання – спеціального, інклюзивного та інтегрованого.

При розробці програмно-методичного комплексу розвитку мислення для дітей старшого дошкільного віку засобами нетрадиційної зображувальної діяльності було використано такі наукові засади: закономірності формування особистості у дошкільному дитинстві Л. Артемова, А. Богуш, Л. Божович, Л. Виготський, Н. Гавриш, О. Кононко, Г. Костюк, Т. Поніманська; положення досліджень аномального розвитку дитини з подальшим розробленням технологій навчання та виховання за різних патологій розвитку Д. Азбукін, П. Бельський, П. Блонський, Е. Бейн, Р. Боскіс, А. Володимирський, Л. Виготський, В. Гандер, О. Граборов, К. Грачова, Г. Дульнева, А. Елізарова-Ульянова, Л. Занкова, В. Кашенко та ін.

При розробці програмно-методичного комплексу розвитку мислення для дітей старшого дошкільного віку засобами нетрадиційної зображувальної діяльності ми керувалися авторським визначенням, що корекція мислення дітей старшого дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку – це цілеспрямоване корекційне, диференційоване навчання та виховання з психотерапевтичним ефектом, максимальна стимуляція усіх мисленнєвих операцій (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, критичність мислення), культурне зростання дитини в насиченому повноцінному освітньому середовищі, що може забезпечити успішне входження її в суспільство з залученням до усіх сфер життєдіяльності та навіть сприяти повній компенсації (частковому чи повному) інтелектуального дефекту.

Основний акцент у запропонованому програмно-методичному комплексі зроблено на системності та комплексності. Корекція мислення дітей з порушенням розумового розвитку, психологічна допомога таким дітям повинна охоплювати і дорослих (вихователів, батьків), і дітей – всіх учасників освітнього процесу. В цьому процесі корекційної роботи потрібно точно та правильно підібрати методи корекції відповідно до індивідуальних та психологічних особливостей кожної окремої дитини при умові врахування усієї клінічної картини патології, особливостей розвитку дітей та прогнозування діяльності.

У процесі розробки завдань керувалися поєднанням дидактичних, комп'ютерних ігор та інноваційних корекційних технологій, включаючи авторські розробки та адаптований основний матеріал.

В основу розробки програмно-методичного комплексу розвитку мислення для дітей старшого дошкільного віку засобами нетрадиційної зображувальної діяльності покладено такі **принципи**: цілеспрямованості, принцип діяльнісного підходу, зони найближчого розвитку; індивідуального та диференційованого підходу; єдності діагностики та корекції, врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, випереджального характеру корекції.

Принцип *цілеспрямованості* у роботі дав змогу за допомогою визначеного рівня розвитку мислення дитини створити основу для формування програмно-методичного комплексу розвитку мислення для дітей старшого дошкільного віку засобами нетрадиційної зображувальної діяльності, визначення етапів його реалізації та способів досягнення передбачуваного результату. Принцип *діяльнісного підходу* відповідно якого головним засобом корекції є організація активної діяльності малюка у співробітництві з дорослим. Принцип *зони найближчого розвитку* передбачає, що корекційна робота проводиться тільки в цій зоні, оскільки робота з дошкільником за її межами не буде мати корекційного

ефекту. Принцип *індивідуального та диференційованого підходу* враховує різновиди інтелектуальних порушень дітей та вікових особливостей їх, що є підґрунтям для розробки індивідуальних завдань та інструкцій. єдності Принцип *діагностики та корекції* за яким неможливо створити та проводити ефективну корекційну роботу, не знаючи вихідних даних про кожну дитину та рівень розвитку досліджуваної проблеми. Принцип *врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини* передбачає проведення корекційної роботи в руслі провідної діяльності та основних психологічних новоутворень старшого дошкільного віку. Ефективність корекції залежить від врахування інтересів дитини, її характеру, темпераменту. Принцип *випереджального характеру корекції*, за яким враховується найближча перспектива розвитку мислення дитини.

Отже, головна мета впровадження та апробації програмно-методичного комплексу розвитку мислення для дітей старшого дошкільного віку засобами нетрадиційної зображувальної діяльності – залучення батьків та вихователів до системної взаємодії з професіоналами, на принципах цілеспрямованості, діяльнісного підходу, зони найближчого розвитку; індивідуального та диференційованого підходу; єдності діагностики та корекції, врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, випереджального характеру корекції.

Використана література:

1. Артемова Л. В. Реалії та перспективи розвитку дошкільної освіти України в контексті ключових позицій Болонської декларації. *Вісн. Глухів. держ. нац. пед. ун-ту ім. О. Довженка*. 2010. Вип. 16. С. 10-14.
2. Богуш А. М. Педагогічні виміри Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі : монографія. Кам'янець-Подільський : “Друкарня “Рута”, 2018. 392 с.
3. Граборов А. Н. Очерки по олигофренопедагогике. Москва : Учпедгиз, 1961. 354 с.

УДК 378.011.3-051:373.2]:37.091.33-027.22

Волощенко Н. О.

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ДОШКІЛЬНА ОСВІТА”

Зміни в українському суспільстві, перебудова системи початкової освіти вимагають пошуку нових підходів до здійснення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Сучасний дошкільник – дитина енергійна, креативна, зі жвавим розумом, здатна до нетрадиційного розв’язання поставлених завдань, а отже, поруч із нею має бути педагог, здатний сприяти розвитку особистісних якостей та розумових здібностей такої дитини. Виходячи з цього, актуальним залишається питання пошуку нових підходів до фахової підготовки студентів спеціальності “Дошкільна освіта”. Використання ігрових технологій у підготовці майбутніх вихователів є одним із методів, який передбачає активне засвоєння студентами навчального матеріалу у взаємодії з викладачем і досягнення вищих результатів у професійній підготовці.